

آشنایی با مهارت های درکی و حرکتی

و کاربرد آن در درمان اختلالات رشدی کودکان

به همراه راهکارهایی برای کاردرمانگران

نوید میرزاخانی

کارشناس ارشد کاردرمانی

عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

لادن ذاکری و فاطمه مهدوی

کارشناس کاردرمانی

سرشناسه :	میرزاخانی، نوید، ۱۳۵۰ -
عنوان و نام پدیدآور :	آشنایی با مهارت‌های درکی و حرکتی و کاربرد آن در درمان اختلالات رشدی کودکان... / نوید میرزاخانی، لادن ذاکری، فاطمه مهدوی.
مشخصات نشر :	تهران: نسیم دانش کهن، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری :	۳۲۰ ص.؛ مصور، جدول.
شابک :	۵-۲۰-۶۳۴۶-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی :	فیا
موضوع :	مهارت‌های حرکتی در کودکان
موضوع :	مهارت‌های حرکتی در کودکان-- جنبه‌های روانشناسی
موضوع :	رشد - اختلالات
موضوع :	ناتوانی رشد
موضوع :	رشد -- اختلالات - درمان
شناسه افزوده :	ذاکری، لادن
شناسه افزوده :	مهدوی، فاطمه
رده بندی کنگره :	۱۳۳۲/۵۱۹م/۱۳۹۰
رده بندی دیویی :	۶۱۳/۷۶
شماره کتابشناسی ملی :	۳۴۱۴۵۹۷
تاریخ درخواست :	۱۳۹۰/۰۴/۲۷
تاریخ پاسخگویی :	
کد پیگیری :	2414337

نام کتاب: آشنایی با مهارت‌های درکی و حرکتی و کاربرد آن در درمان اختلالات رشدی کودکان...

تألیف: نوید میرزاخانی، لادن

ویراستار: نوید میرزاخانی،

شابک: 5-20-6346-600-978

صفحه‌آرا: کاوه یارعلی

شمارگان: ۳۰۰۰ جلد

قیمت: ۶۸۰۰۰ ریال

نوبت چاپ: اول

چاپ: کاریا

سال انتشار: ۱۳۹۰

همه‌ی حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست

مقدمه ۷

بخش اول: درک ماهیت مهارت‌های حرکتی

فصل اول: رشد مهارت‌های حرکتی ۱۳

فصل دوم: دریافت درمان‌های تخصصی ۳۵

فصل سوم: اصول کلی برای مداخله ۴۷

بخش دوم: استراتژی‌ها و فعالیت‌های کاربردی برای خانه و مدرسه

فصل چهارم: پیشرفت مهارت‌های حرکتی پایه ۸۱

فصل پنجم: آموزش استقلال در فعالیت‌های روزمره زندگی ۱۲۷

فصل ششم: مقابله با مشکلات ناشی از مهارت‌های کلاس درس ۱۳۵

فصل هفتم: اثر اجتماعی مشکلات هماهنگی ۲۰۷

واژه‌نامه ۲۱۵

ضمیمه: ابزار ارزیابی و تست‌ها ۲۲۱

مقدمه

بسیاری از اختلالات رشدی دوران کودکی مانند اوتیسم^۱، اختلال نقص توجه^۲ و دیگر اختلالات یادگیری، نشانه‌های ویژه‌ای مبتنی بر مشکلات هماهنگی فیزیکی دارند. تشخیص کودکی که با مشکلات هماهنگی دست به گریبان است، دشوار نیست. کودکی که ممکن است از بسیاری از جنبه‌های دیگر با ظاهری طبیعی شناخته شود، دائما با انداختن هر چیزی که به آن دست می‌زند، سکندری خوردن روی کوچک‌ترین مانع و آسیب دیدن در اثر انواع حوادث جزئی مرتبط با اختلالات فیزیکی، توجه همبازی‌ها و بزرگسالان را جلب می‌کند. او ممکن است دچار مشکل یادگیری در نوشتن یا ترسیم باشد، نتواند به راحتی دکمه لباسی‌هایش را ببندد یا بند کفش‌هایش را گره بزند، هنگام یادگیری مهارت‌های جدید با شکست مواجه شود و متاسفانه ممکن است توسط دیگر کودکان به خاطر «تفاوت»، «بی‌دقتی» یا «حرکات خام» مسخره یا اذیت شود. برای کودکان با این مشکلات، داشتن عزت نفس^۳ پایین عادی است؛ زیرا در جامعه‌ای که ارزش بالایی برای ورزشکاران و دیگر توانایی‌های فیزیکی مخصوصا در طول سال‌های اولیه کودکی قائل می‌شوند، از آن‌ها انتظار می‌رود رقابت کنند.

به طور قابل ملاحظه‌ای، توانایی هماهنگ کردن حرکات بدن در بین افراد، نه تنها در دوران کودکی بلکه در تمام دوران بزرگسالی، متفاوت است. مانند دیگر جنبه‌های عملکرد انسان، کیفیت هماهنگی حرکتی افراد به ترکیب تاثیرات چندین عامل از جمله میزان بلوغ رشدی، استعداد یا توانایی ارثی فرد و انگیزه او برای تمرین و بهبود این مهارت‌ها بستگی دارد. عجیب نیست کودکانی که مهارت‌های حرکتی خوب رشد یافته‌ای دارند، انگیزه بالایی برای درگیر شدن در فعالیت‌هایی مانند ورزش‌های رقابتی، ساختمان‌سازی با اسباب بازی‌های ساخت و ساز، یا پرتاب توپ به سمت اهداف

-
1. Autism
 2. Attention Deficit Disorder (ADD)
 3. self esteem

از خود بروز دهند؛ زیرا موفقیتشان در این فعالیت‌ها منجر به تجربه‌ای خوشایند می‌شود. آن‌ها به خاطر عملکردشان پاداش و توجه مثبت دریافت می‌کنند که معمولاً میل شدیدی برای تمرین بیشتر و درگیر کردن این مهارت‌ها بر می‌انگیزد. در مقابل، کودکانی که مهارت کمتری دارند ممکن است از فعالیت‌هایی با درگیری فیزیکی اجتناب کنند، بازی‌ها و سرگرمی‌های نشستنی را ترجیح دهند یا در طول فعالیت‌های فیزیکی، پرخاشگری یا لودگی را به عنوان وسیله‌ای برای بدست آوردن توجه به سوی تلاش‌هایشان بروز دهند. بسیاری از کودکان مبتلا به مشکلات هماهنگی، در دیگر حیطه‌های رشد استعداد دارند؛ مانند استفاده از لغات یا زبان که امکان دارد به طور ماهرانه برای دور کردن توجه از ضعف نسبی‌شان در مهارت‌های حرکتی استفاده شود.

از آن جهت که کاردرمانگران از مؤثرترین افراد در درمان کودکان مبتلا به تاخیرات رشدی هستند، کتاب حاضر می‌تواند به عنوان یک منبع اطلاعاتی خلاصه اما تقریباً جامع که تمام حیطه‌های موجود را مورد توجه قرار داده است در دسترس آن‌ها قرار گیرد. این کتاب به منظور ارائه پیشنهادات عملی طراحی شده است. کتاب حاضر با نگاهی اجمالی به مشکلات و اختلالات این کودکان، تمرکز اصلی خود را بر ارائه راهکارها و فعالیت‌هایی سازنده قرار داده است که نه تنها به دلیل علمی بودن راهنمای درمانگران است بلکه با پیشنهادات ساده و قابل اجرا می‌تواند راهنمایی برای معلمان و والدین نیز باشد.

اگر چه این کتاب مشخصاً برای نشان دادن نیازهای کودکان خردسال با هماهنگی ضعیف علیرغم دیگر جنبه‌های رشد طبیعی، یا موارد مرتبط با اختلالات رشدی ویژه دوران کودکی شامل اختلال نقص توجه/ بیش‌فعالی^۱، دیس‌پراکسی^۲ یا اختلال هماهنگی رشدی^۳، اختلالات یادگیری خاص، اوتیسم و اختلال نافذ رشدی، نوشته شده است؛ برخی از پیشنهادات ممکن است برای کودکان دارای مشکلات بسیار قابل توجه رشدی مؤثر بر کنترل و رشد حرکتی مانند فلج مغزی^۴ یا عقب ماندگی ذهنی^۵ نیز کمک کننده باشد.

فصل اول مروری کلی بر مراحل مهم رشد حرکتی طبیعی به عنوان وسیله‌ای برای

-
1. Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD)
 2. Dyspraxia
 3. Developmental Coordination Disorder (DCD)
 4. Cerebral palsy
 5. Mental retardation

تخمین میزان تاخیر در یک کودک فرضی ارائه می‌دهد. این فصل دلایل احتمالی رشد حرکتی به تاخیر افتاده را مورد بحث قرار می‌دهد. اگر دلایل مهمی برای نگرانی وجود داشته باشد و اگر ارزیابی‌های حرفه‌ای ضروری به نظر برسد، باید خواننده را در تصمیم‌گیری یاری کند. فصل دوم برنامه درمانی را در زمان و مکان مناسب برای بدست آوردن کمک بیشتر، در مواقعی که اختلالات گسترده‌تر هستند، نشان می‌دهد. این فصل نقش حرفه‌های مختلفی که ممکن است کمک کننده باشند و انواع آزمون‌ها و روش‌هایی را که ممکن است برای ارزیابی کودک مورد استفاده قرار گیرند شرح می‌دهد. فصل سوم برخی از اصول کلی کمک به کودکان خردسال به منظور رشد شایستگی در فعالیت‌های درگیر کننده مهارت‌های حرکتی را بررسی می‌کند. این فصل رهنمودهای کلی برای افزایش انواع صحیح رفتار دارد و دیدگاه‌هایی در مورد کودکان با هماهنگی ضعیف پیشنهاد می‌دهد، همچنین، ماهیت بحث برانگیز برخی از رویکردهای درمانی خاص را به بحث می‌گذارد. فصل چهارم تمهیدات آموزشی ویژه و فعالیت‌های پیشنهادی قابل استفاده جهت یادگیری مهارت‌های حرکتی پایه شامل برنامه‌ریزی حرکتی، یکپارچگی طرفی، تعادل، هماهنگی حرکتی ظریف^۱، کنترل دهانی- حرکتی^۲ و مهارت‌های بینایی عملکردی را ارائه می‌دهد. فصل پنجم تمهیداتی برای افزایش استقلال در مهارت‌های روزمره زندگی نشان می‌دهد و فصل ششم از آموزش برای مدیریت مشکلات در کلاس از جمله قرارگیری و نشستن صحیح، آموزش به منظور نوشتن و استفاده از قیچی و رشد مهارت‌های ساختاری سخن گفته است. در نهایت، فصل هفتم چگونگی کمک به کودک برای رشد یک خود پنداره^۳ مثبت را مطرح می‌کند تا منبعی باشد که کودک یاد بگیرد با سایر کودکان همراه شود و زمانی که مورد زورگویی و تمسخر قرار می‌گیرد، چگونه با آن کنار بیاید.

در حالی که قصد این نیست که همانند کتاب آشپزی، مجموعه‌ای از راه حل‌هایی برای کودکان با خام حرکتی^۴ ارائه شود، امید است این رهنمودهای فعالیتی به عنوان راهنمایی عمومی برای خانه و کلاس درس به کار رود و انگیزه‌ای برای تبادل افکار بین والدین، معلمان و درمانگران گردد.

در پایان کتاب ضمیمه‌ای شامل فهرستی از آزمون‌ها و ابزارهای ارزیابی آورده شده است.

1. fine motor coordination
2. oral-motor control
3. self image
4. clumsiness